

UiAs nettressurser for skolebibliotekutvikling – hvor nyttige er de for skolene?

---

av Tone Cecilie Carlsten og Jørgen Sjaastad, Nordisk institutt for studier av innovasjon, forskning og utdanning – NIFU.

Omtrent hver fjerde skolebibliotekar og skoleleder i 173 deltakerskoler vurderer nytten av idésamlingen for informasjonskompetanse og programmets nettsider som stor. Dette viser evalueringen av Program for skolebibliotekutvikling 2009-2013 som nettopp er gjennomført av [NIFU](#). Dette er et relativt høyt tall når vi vet at deler av ressursene ikke ble gjort tilgjengelige før ved slutten av programperioden.

Et strategisk målområde i Program for skolebibliotekutvikling de siste fire år var utarbeiding av nettressurser for bruk i utvikling av skolebibliotek. Dette omfattet to hovedressurser som Universitetet i Agder (UiA) skulle stå ansvarlige for:

1. Nettbasert idésamling for systematisk opplæring i informasjonskompetanse
2. Programside for formidling av nyhets saker om skolebibliotek generelt og vedlikehold og oppdatering av utdanningstilbud og fylkeskommunale og kommunale planer innen området

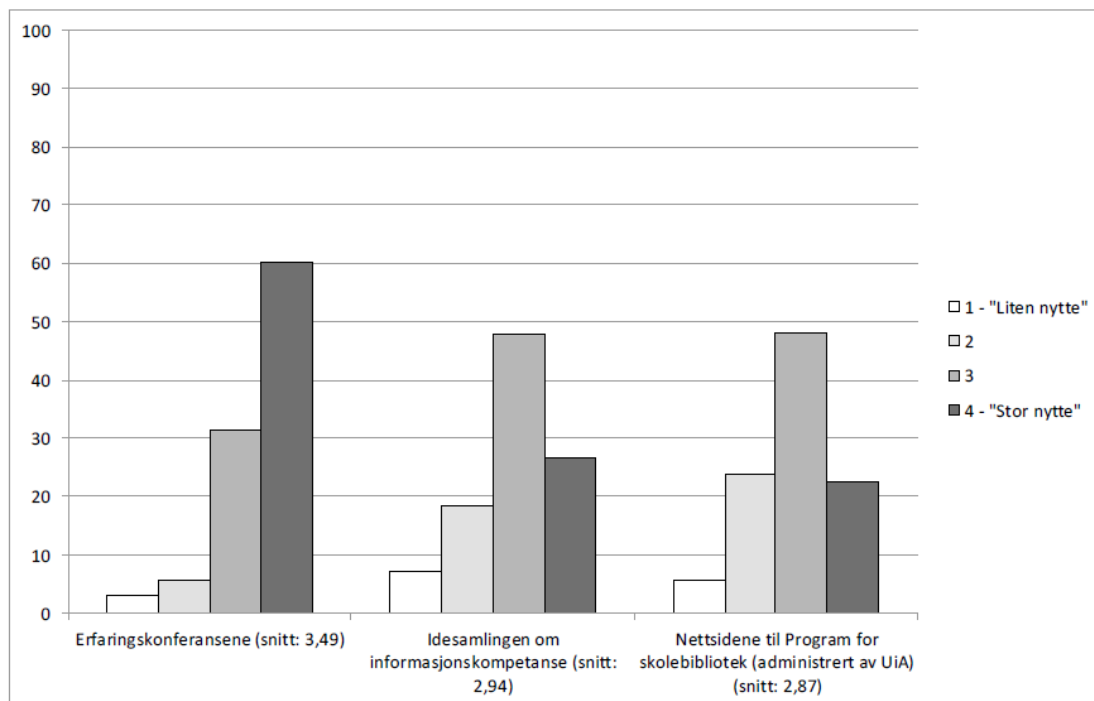
NIFU benyttet nettressursene som en del av datagrunnlaget i evalueringen. Spørsmål om hvordan skoleledere og skolebibliotekarer vurderte nytten av ressursen ble også inkludert i en egen spørreundersøkelse, samt i intervjuer med skoleledere, skolebibliotekarer og lærere ved deltakerskoler.

Idésamling for informasjonskompetanse

Idésamlingen i informasjonskompetanse var ikke klar til publisering før januar 2013. Det var derfor vanskelig å vurdere effekten av den i sektoren i NIFUs evaluering. Samlingen ble imidlertid referert til på kurs og samlinger for prosjektskoler vinteren og våren samme år. Dette gjorde at vi kunne spørre skoleledere og skolebibliotekarer som deltok i programmet om deres vurdering av nytte.

Spørreskjemaundersøkelsen var rettet mot alle 173 deltakerskolene i prosjektperioden. Ved hver skole ble to personer invitert til å besvare denne. Ettersom prosjektdeltakelse i programmet skulle forankres hos skoleleder, ble skolens rektorer invitert. Videre skulle skolebibliotekar, eventuelt en lærer med ansvar for skolebibliotekararbeidet, også besvare spørreskjemaet.

I figur 5.4 fra NIFUs rapport ser vi at programmets rektorer og ansvarlige for skolebiblioteket ga en positiv vurdering av idésamlingens nytte. Dette til tross for at ressursene ikke ble gjort tilgjengelig før ved slutten av programperioden.

Figur 5.4: Antall prosent som vurderte tre utsagn på en firedelt skala fra «I liten grad» (kodet 1) til «I stor grad» (kodet 4). De to midterste kategoriene (kodet 2 og 3) var ikke merket. Gjennomsnittverdier i parentes.

(Kilde: Carlsten og Sjaastad 2014)

Universitetet i Agder utviklet den nettbaserte idésamlingen som grunnlag for systematisk opplæring i informasjonskompetanse. Dette var en viktig strategisk del av oppdraget for Utdanningsdirektoratet. Tiltaket skulle opprinnelig stått ferdig i 2011. Framdriftsplanen ble imidlertid endret i samråd med Utdanningsdirektoratet. Målet var å få bedre tid til innspill fra fagmiljøene om relevante behov og for å forbedre muligheter for bruk av ny teknologi i prosjektene.

I desember 2009 presenterte Universitetet i Agder sine første planer for strukturen rundt utvikling av en idésamling for systematisk opplæring i informasjonskompetanse for Utdanningsdirektoratet. Planlagt oppstart var våren 2010, og den 12. mars var det oppstartsseminar på Universitetet i Agder med representanter fra Høgskolen i Oslo og Akershus, Høgskolen i Bergen, Universitetet i Stavanger, prosjektskoler og personer fra danske og svenske fagmiljøer. Høsten 2010 var en egen prosjektmedarbeider ansatt på dette i 2 måneder, og den 1. januar 2011 ble en prosjektkoordinator engasjert i en 25 % - stilling. Sistnevnte stod for administrativ koordinering og oppdatering av prosjekt-wikien. Den nytilsatte nettredaktøren stod ansvarlig for struktur og innhold i det ferdige produktet i tett samarbeid med faglig leder i Program for skolebibliotekutvikling.

Faglig sett skulle samlingen knyttes til kompetansemålene i læreplaner for ulike fag. Den skulle tilby systematisk progresjon fra 1. trinn i grunnskolen til og med videregående opplæring med eksempler fra flere fag. Oppdraget innebar et selvstendig ansvar for å utvikle en digital løsning på nettressursen.

I 2011 ble det også bestemt at man som en del av idésamlingen skulle utvikle en digital læringsressurs med interaktive oppgaver som skulle rette seg mot elever i ungdomsskolen og på videregående trinn. Her skulle nye former for formidlingsteknologi tas i bruk, og leveringen av slike løsninger ble lagt ut på anbud. Oppdraget ble tildelt Mediesenteret ved Høgskolen i Bergen, som i samarbeid med Universitetet i Agder lanserte www.informasjonskompetanse.no. På nettsiden ble det lagt ut idéer til undervisningsopplegg, artikler om gjennomførte prosjekt, nettoppdrag for elever, progresjonstrapp og relevante linker. Videre ble det produsert en interaktiv fortelling om informasjonskompetanse som ble lagt ut på www.hvoreralexa.no.

I tråd med oppgaven som ble tildelt UiA er altså hele grunnopplæringsløpet omfattet av idésamlingen. I «kompetansetrappen» kan man få oversikt over de ulike trinnenes aktuelle kompetansemål, læringsmål, undervisningsopplegg og eksempler på skolers gjennomføring av slike prosjekter. Prosjektene er som oftest knyttet til ett eller flere av fagene norsk, naturfag og samfunnsfag.

Programside for erfarings- og kunnskapsdeling

Gjennom Program for skolebibliotekutvikling fikk prosjekt- og ressurskolene tilgang til ulike ressurser og møteplasser direkte knyttet til utvikling av skolebibliotekarbeidet.

Nettstedet skolebibliotek.uia.no er en videreføring av Utdanningsdirektoratets skolebiblioteknettsted på Skolenettet. Nettstedet ble overtatt av Universitetet i Agder i forbindelse med oppstarten av Program for skolebibliotekutvikling som ett av tre tiltak i forprosjektet som fant sted 2007-2008.

I løpet av høsten 2008 og våren 2009 ble nettstedet etablert. Deler av innholdet, bl. a. *Eksempelsamling for bruk av skolebibliotek*, tilsvarende tiltak 1 i forprosjektet ble da flyttet fra Skolenettet til www.skolebibliotek.uia.no Fra og med høsten 2009 fungerte nettstedet fullt ut som informasjonsnettsted for Program for skolebibliotekutvikling og for skolebibliotek generelt.

Gjennom resten av perioden med Program for skolebibliotekutvikling ble denne nettsiden programmets viktigste informasjonskanal, blant annet med informasjon om alle prosjekt- og ressurskoler, samt nyheter om skolebibliotek, lesing og informasjonskompetanse.

Figur 5.4 fra NIFUs rapport viser en sammenstilling av hvordan programmets rektorer og ansvarlige for skolebiblioteket vurderte nytten av nettressurser og total deltagelse på årlige kurs, samlinger og erfaringskonferanser sett i forhold til opplevd nytte. I denne sammenheng viser resultatene fra evalueringen at erfaringskonferanser var det viktigste møtestedet for erfarings- og kunnskapsdeling. Dette gjaldt de to dagskonferanser i 2011 og 2012, samt en todagers avslutningskonferanse i 2013.

Direkte informasjon om nettressursene på erfaringskonferansene kan antas å ha vært utslagsgivende for videre bruk av nettsidene. Denne vurderingen er basert på data fra intervjuer som NIFU gjennomførte i sektoren.

Nytte av nettsider i skolesektoren?

Samtlige informanter i vårt utvalg har beskrevet Universitetet i Agder som et nyttig og profesjonelt ressurscenter for skolebibliotek. De har uttalt at det ville vært utfordrende å utvikle skolebibliotek i retning av suksessfaktorer som innebærer en deltagende skoleleder og forankring i læreplaner uten profesjonell støtte fra et eksternt senter slik UiA har representert i perioden. Det har virket underlig på noen av informantene at nettressursene ikke automatisk skulle bli videreført, slik situasjonen stod høsten 2013.

Fra 15. mars 2014 er det imidlertid klart at Utdanningsdirektoratet ønsker å videreføre nettstedene www.skolebibliotek.uia.no og www.informasjonskompetanse.no ut 2014. De har gitt oppdraget til UiA, som har landets viktigste fagmiljø for skolebibliotek.

I forbindelse med andre evalueringer NIFU har foretatt har det vist seg gang på gang at skoler ikke bruker digitale ressurser i den grad man har forventet. Her har nytten vært større for administrative sider av skolehverdagen enn av de pedagogiske. Spørsmålet som har vært stilt er om dette er den mest optimale måten å spre didaktiske opplegg på? Kanskje er det andre virkemidler som i større grad tar hensyn til at enkelte skoleledere, lærere og skolebibliotekarer ikke opplever at direkte overføring av "prefabrikerte" undervisningsopplegg er en hensiktsmessig måte å drive skoleutvikling?

Pedagogisk nytte av nettsider i skolebibliotekutvikling er ikke noe denne evalueringen ga helt klare svar på. Det vi kan se antydninger til er at nettressursene har blitt opplevd som nyttige for skoler i den grad de har blitt brukt aktivt inn i direkte kontaktpunkter som kurs, samlinger og erfaringskonferanser. Dette siste punktet er derfor noe man kunne ha behov for å studere videre, ettersom ønsket om erfarings- og kunnskapsspredning står så sentralt i dagens skoledebatt både om skolebibliotekutvikling og skolebasert utvikling generelt.

Relevant litteratur: Carlsten, Tone Cecilie og Sjaastad, Jørgen (2014) Evaluering av Program for skolebibliotekutvikling 2009-2013. NIFU-rapport 4/2014.

Rapporten kan lastes ned her: <http://www.nifu.no/publications/1122462/>

For mer informasjon, kontakt: Tone Cecilie Carlsten tone.cecilie.carlsten@nifu.no